

กฎหมาย เกี่ยวกับยา

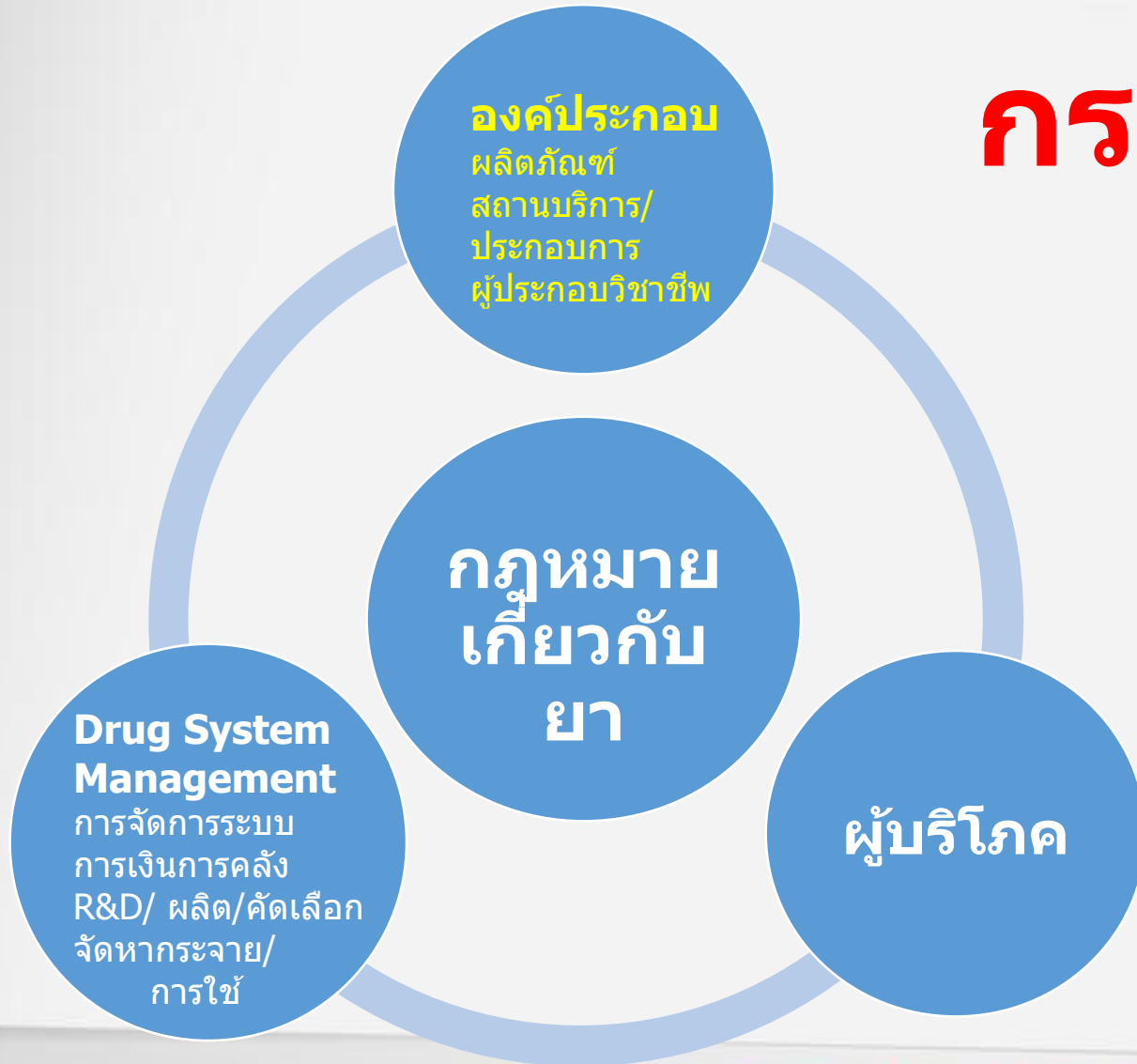
การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำรายงานระบบยาของประเทศไทย (ฉบับที่ 3) 15 สิงหาคม 2562

บทนำ

- ยาเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ เป็นสินค้าคุณธรรม และเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการดูแลผู้ป่วย ค่าใช้จ่ายด้านยาของประเทศไทยมีมูลค่าประมาณ 140,000 ล้านบาทในปี 2556 (มูลค่าราคาผู้ผลิต) ซึ่งเป็นสัดส่วนประมาณ 24% ของการใช้จ่ายสุขภาพในภาพรวม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ยาที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัยและมีการใช้ยาอย่างเหมาะสม
- กฎหมายเป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมความประพฤติการปฏิบัติและสมาชิกแห่งสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความยุติธรรมก่อให้เกิดสิทธิ รู้จักหน้าที่ และเพื่อป้องกันรักษาผลประโยชน์ของประชาชน ไปตามความต้องการของรัฐ
- รัฐจึงมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับยาหลายฉบับ เพื่อที่จะกำกับดูแล ตั้งแต่เรื่องการค้าเลือก การผลิต การจัดซื้อจัดหา การสั่งใช้และการใช้ยา การคุ้มครองสิทธิ การคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนวงจรชีวิตของยา

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการ

- ยึดเค้าโครงรายงานระบบยาปี 2545 ในการวิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับยาโดยแบ่งกลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวกับยา เป็นกลุ่มต่าง ๆ คือ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมตัวผลิตภัณฑ์ กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพและการประกอบการ กฎหมายเกี่ยวกับผู้บริโภค และกฎหมายที่เกี่ยวกับองค์กรอื่น ๆ (Third Party) และอื่น ๆ
- ปรับเนื้อหาเดิมที่มีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัย ปรับเพิ่มกฎหมายใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับยา ที่ออกหลังจากปี 2545
- กฎหมายแต่ละฉบับจะสรุปถึงเจตนารมณ์ในการออกกฎหมาย สาระสำคัญของกฎหมาย และความสัมพันธ์ของกฎหมายกับระบบยา
- วิเคราะห์ภาพรวมของกฎหมายกลุ่มต่าง ๆ กับมิติของการบริหารจัดการด้านยา ตั้งแต่ การจัดการระบบยา การเงินการคลังในระบบยา การวิจัย/ผลิต การคัดเลือก จัดซื้อ/ จัดหา การกระจายและการใช้
- วิธีการจะใช้วิธีการทบทวนสืบค้นจากเอกสาร และประชุมกลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญ กรณี ประเด็นปัญหา อุปสรรคของกฎหมายที่สำคัญและข้อเสนอแนะ

สถานการณ์กฎหมายที่เกี่ยวข้องยา

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวผลิตภัณฑ์

- พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559
- พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพและบริการสุขภาพ

- พระราชบัญญัติวิชาชีพ 8 สาขา (เวชกรรม การพยาบาลและผดุงครรภ์ เภสัชกรรม ทันตกรรม เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด การแพทย์แผนไทย การสาธารณสุขชุมชน) พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541
- พระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค

- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2552

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้า

- ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ (TRIP TRIP PLUS TPP CPTPP)
- พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545
- พระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. 2560
- พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติควบคุมพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

5. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรที่ 3 และกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ

- พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาอากาศชาติไทยพระพุทธศักราช 2461
- พระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม พ.ศ. 2509
- พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552

- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
- พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2553
- พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545

- พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติ พ.ศ. 2561

**รวม
กฎหมาย 33 ฉบับ
ระเบียบ สนร. 1 ฉบับ
ข้อตกลงทางการค้า 4 ฉบับ**

ตารางที่ 2.1 สรุปมาตรการการควบคุมผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับยาควบคุมพิเศษ

ประเภทผลิตภัณฑ์	การควบคุม			
	การอนุญาต	การขึ้นทะเบียน	การโฆษณา	ควบคุม
ยา				
ยาคงรูปพิเศษ	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้องขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาทางทีวีไม่ได้	การประชาสัมพันธ์จาก แพทย์ และสื่อออนไลน์มีขีต
ยาดังกล่าว	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้องขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาทางทีวีไม่ได้	การประชาสัมพันธ์มีขีต
ยารักษาโรคที่ไม่ใช่ยาดังกล่าวหรือ ยาคงรูปพิเศษ	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้องขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาทางทีวีไม่ได้	การประชาสัมพันธ์เป็นแพทย์ ที่บด เสร็จ ปรึกษา รอานาหรือ ผู้ที่ ผ่านการอบรมของ กระทรวง สาธารณสุข
ยาดังกล่าวที่อยู่ในแผนกยานา รุ ชาติพิเศษ	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้องขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาทางทีวีไม่ได้	การประชาสัมพันธ์มีขีตโดยมีแพทย์ ปรึกษา
ยาดังกล่าวประจำตัว	การยื่น/นำเข้า ต้องขอ อนุญาต การขาด ไม่ใช้ขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาทางทีวีไม่ได้	ขอได้ทั่วไป
ยาดังกล่าวหรือยาดังกล่าว	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้องขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาทางทีวีไม่ได้	ผู้ผลิต/ผู้ประกอบเป็นผู้ประกอบ วิชาชีพ การแพทย์หรือเภสัชกร วิชาสาธารณสุขที่ขึ้นทะเบียน ใบบางได้ใช้
ยาเสพติดให้โทษ				
ประเภทที่ 1	ห้ามผู้ผลิต/ร่าง/นำเข้า/ส่งออก/ ครอบครอง ยกเว้นกระทรวง สาธารณสุข			
ประเภทที่ 2	ห้ามผู้ผลิต/ร่าง/นำเข้า/ส่งออก/ ครอบครอง หรือ อนุญาต ได้ เฉพาะที่กฎหมายกำหนด			มีการขึ้นทะเบียนการขอ นำเข้า / ส่งออกตามที่กฎหมายกำหนด
ประเภทที่ 3	การยื่น/ร่าง/นำเข้า/ส่งออก ต้อง ขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	ห้ามโฆษณาทางทีวีโดยมีขีต ขอ อนุญาต	การประชาสัมพันธ์มีขีตโดยมีแพทย์ ปรึกษา
ประเภทที่ 4 และ 5	ห้ามผู้ผลิต/ร่าง/นำเข้า/ส่งออก/ ครอบครอง ยกเว้นกรณีที่มีขีต อนุญาต			
วิธียุทธศาสตร์ผลิตและกระจาย				
ประเภท 1	ห้ามผู้ผลิต/ร่าง/นำเข้า/ส่งออก/ ครอบครองยกเว้นกระทรวง สาธารณสุข			
ประเภท 2	ห้ามผู้ผลิต/ร่าง/นำเข้า/ส่งออก/ ครอบครองหรือส่งออกได้ เฉพาะที่ กฎหมายกำหนด			มีขีตควบคุมการขอ นำเข้า / ส่งออก ประเภท 2 ตามที่กฎหมาย กำหนด
ประเภท 3 และ 4	การยื่น/ร่าง/นำเข้า/ส่งออก ต้อง ขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	ห้ามโฆษณาทางทีวีโดยมีขีต ขอ อนุญาต	การประชาสัมพันธ์มีขีตจาก แพทย์ และสื่อออนไลน์มีขีต
ผลิตภัณฑ์สมุนไพร				
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ส่ง ให้รับ ใบบาง	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้อง ขอ อนุญาต		โฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ใบบางมีขีต อนุญาต	อนุญาตให้มีการใช้ทางกฎหมายได้
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ขึ้นทะเบียน ทั่วไป	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้อง ขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ใบบางมีขีต อนุญาต	อนุญาตให้มีการใช้ทางกฎหมายได้
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ส่ง ให้ ราชบัณฑิตยสถาน	การยื่น/ร่าง/นำเข้า ต้อง ขอ อนุญาต	ต้องขึ้นทะเบียน	โฆษณาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ใบบางมีขีต อนุญาต	อนุญาตให้มีการใช้ทางกฎหมายได้

กลุ่มกฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์

- กลุ่มของกฎหมายที่ออกมาเพื่อการควบคุมกำกับเกี่ยวกับ
- การผลิต ขาย นำเข้า และหรือการครอบครอง ที่เกี่ยวข้องกับ ยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษ และ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
  - โดยกฎหมายในกลุ่มนี้จะมีหลักการสำคัญที่คล้ายคลึงกัน คือเน้น การควบคุมกำกับผลิตภัณฑ์และการประกอบการที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญทั้งในเรื่อง
    - การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง
    - การขออนุญาต
    - การขึ้นทะเบียนตำรับ
    - การจัดแบ่งประเภทของผลิตภัณฑ์
    - การโฆษณาและ
    - การกำกับดูแลหลังผลิตภัณฑ์ออกสู่ท้องตลาด

- กฎหมายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่ออกมาใหม่ จะมีเพิ่มเติมในประเด็น
- กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ผลิตภัณฑ์สมุนไพร
  - การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้งระบบ
  - การส่งเสริมผู้ประกอบการ
  - การอนุมัติผลิตภัณฑ์เป็น 3 ช่องทาง ตามระดับความเสี่ยงของ ผลิตภัณฑ์ : การขึ้นทะเบียน การแจ้งรายละเอียด การจดแจ้ง
  - เปิดโอกาสให้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรสามารถกล่าวอ้างสรรพคุณ ได้
  - มีมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค มากขึ้น เช่น ฝ่าฝืนการ โฆษณา สั่งเพิกถอนผลิตภัณฑ์ได้

ปัญหา/อุปสรรค ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมผลิตภัณฑ์

- 1) กฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์เดิมจะเน้นการควบคุมกำกับเป็นหลัก โดยควบคุมการผลิต การขาย การนำเข้า โดยเน้นในเรื่อง คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความปลอดภัยของตัวผลิตภัณฑ์เป็นหลัก ไม่มีบทบัญญัติในการส่งเสริมการผลิต การขาย เช่น การวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมการผลิต การกำหนดมาตรฐานด้านราคา เป็นต้น
- 2) การแก้ปัญหาการกระจายยาและการใช้ยาในทางที่ผิด หรือยาที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดปัญหาที่ผ่านมา จะแก้ปัญหาโดยการปรับเปลี่ยนประเภทยา ที่จะต้องจำหน่ายตามใบสั่งแพทย์หรือใช้ เฉพาะโรงพยาบาล ทำให้ประชาชนเสียโอกาสและเข้าไม่ถึงยาที่ดี และเพิ่มภาระของประชาชน
- 3) กฎหมายยายังไม่สามารถรองรับยารูปแบบใหม่ ๆ หรือยาที่มีเทคโนโลยีสูง เช่นยาชีววัตถุ ได้อย่างเหมาะสม
- 4) ตั้งแต่กฎหมายยาประกาศใช้ ยังไม่สามารถบังคับให้มีเภสัชกรอยู่ประจำตลอดเวลาที่เปิดทำการ เนื่องจากหลังระยะเวลายกเว้น ในปี 2529 แล้ว ยังมีการให้แจ้งเวลาปฏิบัติการ 3 ชั่วโมงต่อเนื่องมา รวมถึงการกำหนดให้เภสัชกรแจ้งอยู่ประจำ 1 ร้าน และไม่สามารถปฏิบัติการได้หากไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติการในร้านนั้น
- 5) ปัจจุบันมีการโฆษณาชวนเชื่อในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในด้านผลการรักษาในทีวีและเครือข่ายสังคมออนไลน์จำนวนมาก ทำให้ประชาชนหลงเชื่อและสั่งซื้อมาใช้ บางรายถึงกับเสียชีวิต เช่น ในการสั่งยาลดความอ้วนต่าง ๆ มาใช้เอง เป็นต้น

ความสัมพันธ์ พรบ.ยา และ พรบ.วิชาชีพ

พรบ.การแพทย์ พ.ศ. 2466

โรคศิลปะ : การบำบัดโรคทางยา และทางผ่าตัด รวมทั้ง ผดุงครรภ์ การช่างฟัน
การปรุงยา การพยาบาล การนวด

ปี 2472 โรคศิลปะ : การบำบัดโรคทางยา และทางผ่าตัด รวมทั้ง ผดุงครรภ์ การทำและรักษาฟัน การปรุงยาและการจำหน่ายยา การพยาบาล การนวด

การปรุงยา การจ่ายยา การขายยาสำหรับผู้ป่วยของตน แพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งสามารถทำได้

การขายยาเป็นการค้ามากกว่าการประกอบวิชาชีพ

พรบ.ควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479

เวชกรรม ทันตกรรม เภสัชกรรม การผดุงครรภ์ การพยาบาล การกระทำโดยวิธีอื่น

พรบ.ควบคุมการขายยา พ.ศ. 2479

พรบ.การขายยา พ.ศ. 2493

ยกเว้น การขายยาโดยแพทย์ ทันตแพทย์สำหรับผู้ป่วยของตน ไม่ต้องขอใบอนุญาต

พรบ.ยา พ.ศ. 2510

ปี 49 ร่าง พรบ.ยา ฉบับสภาเภสัชกรรม และ อย.

ปี 57 ร่าง พรบ.ยา ฉบับกฤษฎีกา ขอแก้ไขเป็นปี 57 ร่าง พรบ.ยา ฉบับกระทรวงสาธารณสุขปี 61 ร่าง พรบ.ยา ฉบับ อย.

ยกเว้น การขายยาซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบโรคศิลปะในสาขาทันตกรรมขายเฉพาะสำหรับคนไข้ของตน ไม่ต้องขอใบอนุญาต

พรบ.ควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542

พรบ.ควบคุมการประกอบโรคศิลปะ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2511 ได้ยกเลิกมาตรา 16 เดิม ที่ให้แพทย์ประกอบโรคศิลปะสาขาอื่นได้ และด้านเภสัชกรรมให้ทำได้เฉพาะการปรุงหรือผสมยาจำหน่ายให้แก่คนไข้ของคน และแก้ไขเป็น “ภายใต้บังคับ กบ.ว่าด้วยยาห้ามมิให้ผู้ประกอบโรคศิลปะในสาขาหนึ่งสาขาใดประกอบศิลปะในสาขาอื่นซึ่งตนมิได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต”

พรบ.วิชาชีพเวชกรรมพ.ศ. 2525

พรบ.วิชาชีพการพยาบาลพ.ศ. 2537

พรบ.วิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537

พรบ.วิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2525

พรบ.วิชาชีพเทคนิคฯพ.ศ. 2537

พรบ.วิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. 2537

กลุ่มกฎหมายควบคุม การประกอบวิชาชีพ

กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ ในแต่ละวิชาชีพจะเป็นกฎหมายที่มีหลักการและสาระหลักคล้ายคลึงกัน

- คำนิยามของการประกอบวิชาชีพแต่ละสาขา
- คุณสมบัติ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก
- ที่มา คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่และการดำเนินการของคณะกรรมการ โดยเฉพาะ การรับรองปริญญา **การเห็นชอบหลักสูตร และการรับรองสถาบันการศึกษา**
- การควบคุมการประกอบวิชาชีพและข้อยกเว้น
- การลงโทษทางจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ
- **การต่ออายุใบอนุญาต**

ปัญหาอุปสรรค ของกฎหมายที่ เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ และการจัดบริการ

1) การประกอบวิชาชีพของสาขาต่าง ๆ ในปัจจุบันมีการปฏิบัติที่ซ้ำซ้อนหรือก้าวล่วงกันในแต่ละวิชาชีพ เช่น การตรวจวินิจฉัยโรค การจ่ายยา การตรวจระดับน้ำตาลในเลือด การตรวจวัดความดัน เป็นต้น

2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2560 ในมาตรา 40 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า "การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นการตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา"

กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

คุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้เกี่ยวข้องไว้โดยตรง ซึ่งผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า และสามารถได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2552

รักษาประโยชน์ของผู้บริโภคและป้องกันมิให้ราคาสินค้าและค่าบริการต่าง ๆ สูงขึ้นโดยรวดเร็วเกินสมควร กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแสดงราคาสินค้า

กฎหมายทางการค้า

ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ (TRIP/TRIP PLUS/TPP/ CPTPP)

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติควบคุมพันธ์พืช พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542

ประเด็นปัญหา

- การขยายระยะเวลาผูกขาดการจำหน่ายยาใหม่เพื่อชดเชยความล่าช้าที่เกิดจากการจดสิทธิบัตร และการขึ้นทะเบียน การขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรในประเด็นการใช้ใหม่ของยาที่มีอยู่แล้ว
- ให้มีสิทธิการให้ความคุ้มครองข้อมูลประสิทธิภาพและความปลอดภัยผูกขาดในข้อมูลผลการทดสอบความปลอดภัยของยาและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยให้สิทธิเด็ดขาด (Exclusivity) แก่บริษัทต้นตำรับ
- การห้ามกำหนดให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นเงื่อนไขของการลงทุนจากต่างประเทศ
- การใช้สิทธิบัตรโดยรัฐ (Government use of license) สามารถถูกฟ้องร้องจากผู้ทรงสิทธิบัตรได้ในหลักการการเวนคืนทางอ้อมด้วยกระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างเอกชนและรัฐ
- หน่วยจัดหาของรัฐทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (กระทรวง และโรงพยาบาล) ในสินค้า (ยา) และบริการ และจะต้องไม่เลือกปฏิบัติโดยการให้สิทธิพิเศษใด ๆ กับผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ในประเทศของตน

กฎหมายที่เกี่ยวกับองค์กรที่สามและกฎหมายเฉพาะอื่นๆ

- พระราชบัญญัติว่าด้วยสภาอากาศไทยพระพุทธศักราช 2461
- พระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม พ.ศ.2509
- พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2552

- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
- พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2553
- พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545

- พระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติ พ.ศ.2561

ปัญหา/อุปสรรคของกฎหมายที่เกี่ยวกับองค์กรที่สามและกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ

- การให้สิทธิพิเศษกับองค์การเภสัชกรรม
- ความยุ่งยากและภาระงานในการกรอกข้อมูล e-gp
- ราคาขายต่าง ๆ ของผู้ผลิตภายในประเทศมีราคาถูกลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจมีผลต่อการวิจัยและพัฒนาคุณภาพยาของผู้ผลิตในระยะยาว
- รพ.ในระบบประกันหลายแห่งมีปัญหาด้านการเงิน เนื่องจากได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอกับภาระคน ภาระงาน

วิเคราะห์ในภาพรวมของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยา

ตารางที่ 2.2 แนวทางการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยา

มิติของระบบยา	กลุ่มที่ 1 (กม.เกี่ยวกับการควบคุม ผลิตภัณฑ์)	กลุ่มที่ 2 (กม.เกี่ยวกับการประกอบ วิชาชีพและบริการสุขภาพ)	กลุ่มที่ 3 (กม.เกี่ยวกับผู้บริโภค)	กลุ่มที่ 4 (กม.เกี่ยวกับการค้า)	กลุ่มที่ 5 (กม.เกี่ยวกับองค์กรที่ 3 และอื่น ๆ)
การกำกับดูแลระบบยา (GOVERNANCE)	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ยา - พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท - พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ - พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ควบคุมการประกอบวิชาชีพ - พ.ร.บ.ควบคุมการประกอบโรคศิลปะ - พ.ร.บ.สถานพยาบาล - พระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค - พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค - พ.ร.บ.ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ - พ.ร.บ.ความลับทางการค้า - พ.ร.บ.สิทธิบัตร - พ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า - พ.ร.บ.ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ - พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล - พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย - พ.ร.บ.ควบคุมพันธุ์พืช 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ประกันสังคม - พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ - พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล - พ.ร.บ.องค์การเภสัชกรรม - พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม (โรงงานเภสัชกรรมทหาร) - พ.ร.บ.ว่าด้วยสภาภาษาดไทย - พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ - พ.ร.บ.ความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติ

มิติของระบบยา	กลุ่มที่ 1 (กม.เกี่ยวกับการควบคุม ผลิตภัณฑ์)	กลุ่มที่ 2 (กม.เกี่ยวกับการประกอบ วิชาชีพและบริการสุขภาพ)	กลุ่มที่ 3 (กม.เกี่ยวกับผู้บริโภค)	กลุ่มที่ 4 (กม.เกี่ยวกับการค้า)	กลุ่มที่ 5 (กม.เกี่ยวกับองค์กรที่ 3 และอื่น ๆ)
FINANCING				<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงทางการค้า ระหว่างประเทศ - พ.ร.บ.สิทธิบัตร - พ.ร.บ.ว่าด้วยราคาสินค้า และบริการ - พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริม ภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทย - พ.ร.บ.ควบคุมพันธุพืช 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ประกันสังคม - พ.ร.บ.หลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ - พระราชกฤษฎีกาเงิน สวัสดิการเกี่ยวกับการ รักษาพยาบาล
การวิจัยพัฒนา/การผลิต (R&D/MANUFACTURING)	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ยา - พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต ประสาท - พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ - พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร 			<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงทางการค้า ระหว่างประเทศ - พ.ร.บ.สิทธิบัตร - พ.ร.บ.ความลับทางการค้า - พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริม ภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทย - พ.ร.บ.ควบคุมพันธุพืช 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.องค์การเภสัชกรรม - พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วน ราชการสำนักงานรัฐมนตรี และสำนักงานปลัด กระทรวง กระทรวง กลาโหม (โรงงานเภสัช กรรมทหาร) - พ.ร.บ.ว่าด้วยสภาภาษา ชาติไทย

มิติของระบบยา	กลุ่มที่ 1 (กม.เกี่ยวกับการควบคุม ผลิตภัณฑ์)	กลุ่มที่ 2 (กม.เกี่ยวกับการประกอบ วิชาชีพและบริการสุขภาพ)	กลุ่มที่ 3 (กม.เกี่ยวกับผู้บริโภค)	กลุ่มที่ 4 (กม.เกี่ยวกับการค้า)	กลุ่มที่ 5 (กม.เกี่ยวกับองค์กรที่ 3 และอื่น ๆ)
การคัดเลือก (SELECTION)	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ยา - พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต ประสาท - พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ - พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.สถานพยาบาล 		<ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงทางการค้า ระหว่างประเทศ - พ.ร.บ.ความลับทางการค้า - พ.ร.บ.สิทธิบัตร - พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริม ภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทย - พ.ร.บ.ควบคุมพันธุ์พืช 	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ - พ.ร.บ.ประกันสังคม - พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ - พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล
การจัดซื้อ/จัดหา (PROCUREMENT)	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ยา - พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต ประสาท - พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ - พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร 		<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า ไม่ปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า - พ.ร.บ.ว่าด้วยราคาสินค้า และบริการ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ - พ.ร.บ.องค์การเภสัชกรรม - พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม (โรงงานเภสัชกรรมทหาร) - พ.ร.บ.ว่าด้วยสภาภาษาชาติไทย

มิติของระบบยา	กลุ่มที่ 1 (กม.เกี่ยวกับการควบคุม ผลิตภัณฑ์)	กลุ่มที่ 2 (กม.เกี่ยวกับการประกอบ วิชาชีพและบริการสุขภาพ)	กลุ่มที่ 3 (กม.เกี่ยวกับผู้บริโภค)	กลุ่มที่ 4 (กม.เกี่ยวกับการค้า)	กลุ่มที่ 5 (กม.เกี่ยวกับองค์กรที่ 3 และอื่น ๆ)
DISTRIBUTION	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ยา - พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท - พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.สถานพยาบาล - พระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ 			<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติ - พ.ร.บ.องค์การเภสัชกรรม - พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรีและสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม (โรงงานเภสัชกรรมทหาร) - พ.ร.บ.ว่าด้วยสภาอากาศไทย
UTILIZATION	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ยา - พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท - พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ - พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ควบคุมการประกอบวิชาชีพ - พ.ร.บ.ควบคุมการประกอบโรคศิลปะ - พ.ร.บ.สถานพยาบาล - พระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ 	<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค - พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค - พ.ร.บ.ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย 		<ul style="list-style-type: none"> - พ.ร.บ.ประกันสังคม - พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ - พ.ร.ฎ.เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ

ปัจจัยท้าทาย (ทิศทางการพัฒนาในระดับประเทศ)

1) เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาของประเทศไทยเราส่วนใหญ่ยังเน้นเรื่องการควบคุมคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความปลอดภัยเป็นหลัก ยังไม่มีบทบาทบัญญัติในการส่งเสริมการวิจัยพัฒนา และราคาที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายด้านยา และรวมถึงความรับผิดชอบต่อความเสียหาย ซึ่งปัจจุบันได้มีกฎหมายใหม่บางส่วนมารองรับ เช่นความรับผิดชอบต่อความเสียหายจากสินค้าไม่ปลอดภัย กฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **จะต้องมีการประสานและบูรณาการการใช้กฎหมายในกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเพื่อความมั่นคงด้านยาของประเทศ มากกว่าการไปมุ่งแก้ไขบทบาทบัญญัติกฎหมายเดิมแต่เพียงอย่างเดียว**

2) การออกหรือปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เกิดการส่งเสริมการวิจัยพัฒนายาอย่างจริงจัง เพื่อสร้างนวัตกรรมของยาในประเทศ โดยตั้ง**กองทุนการวิจัยพัฒนายาในภาคอุตสาหกรรมผลิตยา** โดยอาจจะเป็นการร่วมจ่ายของภาครัฐและเอกชนตามมูลค่าทางการตลาดของยาที่ผลิตจำหน่ายในประเทศ และรวมถึงจากมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาที่ได้รับสิทธิบัตรที่จำหน่ายในประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยไม่มีการกำหนดเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี

3) แนวทางการออกกฎหมายในการจัดตั้ง**กองทุนเพื่อชดเชยและเยียวยา บรรเทาความเสียหายต่อผู้รับบริการ** เมื่อเกิดความเสียหายจากการใช้บริการทางวิชาชีพ เพื่อลดปัญหาการฟ้องร้องแพทยและบุคลากรทางการแพทย์ และความขัดแย้งของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ โดยให้ผู้ประกอบวิชาชีพทุกสาขามีส่วนร่วมจ่ายสมทบเงินเข้ากองทุน ตามระดับความเสี่ยงของการถูกฟ้องร้องและการเกิดคดี

ปัจจัยท้าทาย (ทิศทางการพัฒนาในระดับประเทศ)

4) การแก้ไขปัญหา**เภสัชกรไม่อยู่ปฏิบัติการ**ในร้านขายยาตลอดเวลาที่เปิดทำการ หากเปลี่ยนแนวคิดให้เภสัชกรที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สามารถปฏิบัติวิชาชีพ ณ ร้านขายยาร้านใดก็ได้ โดยให้แสดงเวลาปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน แทนกฎหมายเดิมที่กำหนดให้เภสัชกรผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการต้องอยู่ประจำ ณ สถานที่ขายยาได้แต่เพียงแห่งเดียว โดยการจ่ายค่าตอบแทนของร้านขายยาจะสามารถจ่ายตามเวลาที่อยู่ปฏิบัติการไม่ได้จ่ายเพราะการแจ้งชื่อเป็นผู้นิเทศปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติการ

5) การแบ่งประเภทยา ควบคุมพิเศษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ที่กำหนดให้ต้องใช้**ใบสั่งยา** แต่ที่ผ่านไม่มีมาตรการรองรับที่ชัดเจนเป็นการบังคับฝ่ายเดียวคือร้านขายยา แต่ไม่ได้บังคับแพทย์ผู้สั่งใช้ให้ต้องออกใบสั่งยา ประเทศไทยจึงไม่มีใบสั่งยาให้ออกมาที่ร้านยา ดังนั้นหากพบว่าร้านยาใดมียาควบคุมพิเศษ หรือวัตถุออกฤทธิ์อยู่ในร้านก็น่าจะอุปมาได้ว่าร้านนั้นน่าจะจำหน่ายยาไม่ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด ดังนั้น หากจะให้มีการจ่ายตามใบสั่งยาตามที่กฎหมายกำหนดจริง ในระยะแรกจะต้องเข้มงวด ไม่ให้แพทย์จ่ายยากลุ่มดังกล่าวและต้องออกใบสั่งยาอย่างน้อยเฉพาะในกลุ่มยาควบคุมพิเศษ และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เพื่อให้มีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเพื่อให้เป็นไปตามระบบสากลที่มีการร่วมมือกันระหว่างแพทย์และเภสัชกร และจะเป็นการควบคุมไม่ให้เกิดการใช้ยาดังกล่าวอย่างไม่สมเหตุสมผลทั้งในส่วนของคลินิกเอกชนและในส่วนของร้านขายยา และโดยข้อเท็จจริงจะต้องรวมถึงการขยายการพัฒนาระบบใบสั่งยาและการแยกบทบาทวิชาชีพแพทย์และเภสัชกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการออกพระราชบัญญัติวิชาชีพในการแยกบทบาทวิชาชีพแพทย์และเภสัชกร และที่ได้ยกเลิกข้อยกเว้นให้แพทย์ปรุงยาและจำหน่ายยาให้คนไข้ของตนให้ในพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2511 และการแยกออกพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2511 เพื่อให้เจตนารมณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจริงในประเทศไทยและปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเสียที

ปัจจัยท้าทาย (ทิศทางการพัฒนาในระดับประเทศ)

6) การให้ร้านยาเข้าร่วมเป็นเครือข่ายบริการภาครัฐและในระบบสาธารณสุขของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเภสัชกรในภาครัฐจากนโยบายการจำกัดกำลังคนภาครัฐ และลดปัญหาความแออัดและการรอรับยานานในสถานบริการและโรงพยาบาลภาครัฐ

7) ปัจจุบันมีการยกประเด็นปัญหาการก้าวล่วงวิชาชีพ หรือการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน เช่น การตรวจรักษาโรค การจ่ายยา การเจาะเลือด การตรวจวัดความดัน เป็นต้น และพระราชบัญญัติวิชาชีพบางวิชาชีพมีการกำหนดค่านิยามซ้ำซ้อนกัน โดยเฉพาะในเรื่องการตรวจรักษาโรคเบื้องต้นหรือการบำบัดรักษาโรคเบื้องต้น ไม่ได้มีการแบ่งขอบเขตวิชาชีพที่ชัดเจน เนื่องจากได้มีการบัญญัติเพิ่มตามภารกิจที่เคยได้รับการยกเว้นและมอบหมายให้ช่วยปฏิบัติในสถานบริการภาครัฐที่ขาดแคลนผู้ประกอบวิชาชีพ **ควรแก้ไขด้วยข้อกำหนดในพระราชบัญญัติวิชาชีพ**

8) การวางแนวทางขององค์การเภสัชกรรม ซึ่งในปัจจุบันเอกชนเห็นว่าเป็นการแข่งขันกับภาคเอกชนที่ไม่เป็นธรรม และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 75 ที่รัฐต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน และให้เป็นการแข่งขันเสรี โดย**ปรับบทบาทภารกิจขององค์การเภสัชกรรมใหม่ชัดเจน** ในการที่จะร่วมกับภาคเอกชนในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมยาในประเทศ เพื่อความมั่นคงของประเทศ ไม่ใช่แข่งขันกับเอกชนโดยไม่เป็นธรรม

9) สร้าง**มาตรฐานการกำหนดราคาและค่าบริการใหม่**ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจได้ถึงค่าบริการที่แท้จริงที่เกิดขึ้น และเปรียบเทียบการให้บริการในแต่ละแห่งได้ชัดเจนมากขึ้น เช่น ควรจะแยกค่าบริการให้ชัดเจน เป็น ค่ายา (ต้นทุนค่ายา) + ค่าบริการของผู้ประกอบวิชาชีพ + ต้นทุนอื่นในการจัดบริการ เพื่อให้การบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข เป็นการบริการทางวิชาชีพมากกว่าเป็นเชิงพาณิชย์ เพื่อให้ราคาภายในประเทศไทย เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ (โครงสร้างหน่วยงานรับผิดชอบที่ควรปรับเปลี่ยน)

ปรับแก้กฎหมายปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ให้เป็น **องค์กรอิสระเน้น Post Marketing** และเน้นให้มีอำนาจหน้าที่เบ็ดเสร็จ ครบวงจรตั้งแต่การอนุญาต จนถึงการตรวจจับดำเนินคดี โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานอาหารและยา รับผิดชอบทั้งกระบวนการ ปัจจุบันการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการต่าง ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่มีอำนาจในการค้น หรือจับกุม ผู้ต้องหาต้องประสานดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ น่าจะปรับแก้กฎหมายให้มีอำนาจหน้าที่ครบวงจร หรือ **รับโอนอำนาจหน้าที่ในส่วนที่ตำรวจดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมาบูรณาการในบทบาทพนักงานเจ้าหน้าที่** ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้ชัดเจน

การวิจัยที่ควรดำเนินการต่อไป

- 1) การวิจัยโครงสร้างราคาและรูปแบบกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับการควบคุมกำกับราคาในประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 2) ศึกษากฎหมายที่ควรจะเป็นสำหรับการกำกับดูแลจากชีววัตถุและยาใหม่อื่น ๆ
- 3) การศึกษา กระบวนการสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบ Generic substitution
- 4) การวิจัยพัฒนาให้มีผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรและชีววัตถุที่จำเป็นเพื่อความมั่นคงและการพึ่งตนเองด้านยาของประเทศ
- 5) การศึกษาวิจัยติดตามประเมินผลสำเร็จหรือผลกระทบการบังคับใช้กฎหมายว่าบรรลุดตามนโยบายหรือเจตนารมณ์ของการออกกฎหมายหรือไม่อย่างไร เพื่อการปรับแก้ให้เหมาะสมตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

ขอบคุณครับ

kittipitak@gmail.com

081-919-9166